

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

Факультет мистецтв
Кафедра теорії і методики мистецької освіти та диригентсько-хорової
підготовки вчителя

Теорія і методика виховання художньо- обдарованої особистості у закладах мистецької освіти

**ЗБІРНИК СТАТЕЙ
VII ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

ЧАС МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

17 – 18 жовтня 2019 року

TIME OF ART EDUCATION

Collection of Articles VII of the All-Ukrainian Scientific-Practical Conference
«Theory and methods of education of the artistically gifted person in the institutions
of art education»

Харків
Україна
2019

УДК 37.032
ББК 85я43
Ч-24

Редакційна колегія

Калашник М.П. – доктор мистецтвознавства, професор
Матвеева О.О. - доктор педагогічних наук, професор
Полубоярина І.І. – доктор педагогічних наук, професор
Смирнова Т.А. - доктор педагогічних наук, професор
Соколова А.В. - доктор педагогічних наук, професор
Тарарак Н.Г. - доктор педагогічних наук, професор
Тушева В.В. - доктор педагогічних наук, професор
Перетяга Л.Є - доктор педагогічних наук, професор
Фомін В.В. – доктор педагогічних наук, професор (голов.ред.)
Бурма А.В.- кандидат педагогічних наук, доцент

*Затверджено редакційно видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди
Протокол № 6 від 05.11.2019*

У збірнику подано статті VII Всеукраїнської науково-практичної конференції «Теорія і методика виховання художньо-обдарованої особистості у закладах мистецької освіти». Збірник розрахований на студентів, магістрантів, аспірантів, докторантів, здобувачів, педагогічних і науково-педагогічних працівників науково-дослідних інститутів, ЗВО, учителів мистецьких шкіл.

Ч-24 Час мистецької освіти «Теорія і методика виховання художньо-обдарованої особистості у закладах мистецької освіти: зб. статей VII Всеукраїнської наук. - практи. конф. 17-18 жовтня 2019року) , ч.І / заг. ред. В.В. Фомін – Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2019 – 267с.

ISBN 978-617-7298-28-0

Редакційна колегія не завжди поділяє позицію авторів.

Автори статей несуть повну відповідальність за опублікований матеріал.

Мова видання: українська, англійська.

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, 2019

УДК 37.032

ББК 85я43

© Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, 2019

V. НАПРЯМИ РОЗВИТКУ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

А.В. Мартем'янова, Єлізавета Мартем'янова

ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИЧНИХ СМАКІВ УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ НА
УРОКАХ МИСТЕЦТВА..... 208

Наталія Круглова

НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ХУДОЖНЬО-ОБДАРОВАНИХ УЧНІВ У
ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ 213

Наталія Мартінкус

АЛЬТЕРНАТИВНІ ПІДХОДИ ДО ВИКЛАДАННЯ ТЕМИ «МЕТРО-РИТМ»
УЧНЯМ МОЛОДШИХ КЛАСІВ НА УРОКАХ СОЛЬФЕДЖІО..... 219

Лариса Луганько

ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ХУДОЖНЬО ОБДАРОВАНИХ ДІТЕЙ У
ГАЛУЗІ ДИЗАЙНУ 225

Тетяна Герасименко

РОЗВИТОК МУЗИЧНИХ ЗДІБНОСТЕЙ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ В
ПРОЦЕСІ ІГРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ 229

VI. ВИКОНАВСЬКА МАЙСТЕРНІСТЬ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МИСТЕЦЬКИХ ДИСЦИПЛІН

Діана Хантулі

ІНТЕГРОВАНІЙ ПІДХІД ДО РОЗВИТКУ ВОКАЛЬНИХ ВМІНЬ
МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ЯК НАУКОВА
ПРОБЛЕМА 233

Ольга Кіпоть, Гао Хефань

САМОСТІЙНА РОБОТА МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО
МИСТЕЦТВА В ПРОЦЕСІ ВИКОНАВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ 239

VI. ВИКОНАВСЬКА МАЙСТЕРНІСТЬ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МИСТЕЦЬКИХ ДИСЦИПЛІН

УДК 378.920

Діана Хантулі

Харківський національний педагогічний
Університет імені Г.С.Сковороди,
Факультет мистецтв,
б1м група

ІНТЕГРОВАНІЙ ПІДХІД ДО РОЗВИТКУ ВОКАЛЬНИХ ВМІНЬ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ЯК НАУКОВА ПРОБЛЕМА

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент О.В.Васильєва

У статті розглядаються особливості та етапи формування вокальних умінь за допомогою інтегрованого підходу на заняттях постановки голосу. Досліджено зміст вокально-виконавських умінь майбутнього музиканта, виявлено їх значення для музичної освіти й виховання студентів.

Ключові слова. *Інтеграція, вокальні вміння, підготовка майбутніх вчителів, методи застосування інтегрованого підходу.*

The article deals with the features and stages of vocal skills formation with the help of an integrated approach to voice training. The content of vocal and performing qualities of the future musician is investigated, their importance for music education and upbringing of students is revealed.

Keywords. *Integration, vocal skills, preparation of the future teachers, methods of the application of the integrated approach.*

Постановка проблеми та її актуальність. Інтеграція освітнього процесу і наукового пошуку у сучасному етапі переходу до інноваційної вищої освіти передбачає не тільки використання нових наукових знань, але й залучення студентів до творчої активності в професійній діяльності. Актуальність проблеми пролягає в тому, що вокальна підготовка майбутніх вчителів

VI. ВИКОНАВСЬКА МАЙСТЕРНІСТЬ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МИСТЕЦЬКИХ ДИСЦИПЛІН

музичного мистецтва, це важливий компонент підготовки студентів у вищих навчальних закладах мистецького профілю. Проблема розвитку і засвоєння умінь завжди стояла перед викладачами вокалу та була найголовнішою. Особливо це стосується студентів музично-педагогічної спеціальності, які вступаючи до університету мають різний рівень розвитку голосового апарату.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Тлумачення основних положень цієї проблеми знайшли у світоглядно-культурологічній, психолого-педагогічній, науково-методичній літературі.

Різні аспекти інтегративних підходів в освітньому процесі вищих мистецьких навчальних закладів відкрили відображення у наукових працях Н. Гуральник, Н. Згурської, О. Олексюк, Г. Падалки, О. Рудницької, О. Щолокової та інших дослідників. Що стосовно розкриття проблеми формування вокальних умінь, цим займалися такі діячі як В. Антонюк, Л. Дмитрієв, В. Ємельянов, О. Стахевич, А. Менабені, В. Юшманов, Ю. Юцевич, П. Троніна, Л. Василенко та ін..

Метою даної статті є висвітлення використання інтегрованого підходу до розвитку професійних вокальних умінь майбутніх вчителів музичного мистецтва у науковій літературі.

Виклад основного матеріалу. Інтеграція дисциплін мистецького циклу надає можливість кожній особистості відтворити погляд на сучасний світ через множинність та неорганічність культури, суспільства власного досвіду. Завдяки мистецтву індивідууми можуть відтворити бачення свого ідеального світу засобами художнього образу. Як правило, кожен тип мистецтва віддзеркалює фрагменти дійсності згідно з виразними можливостями. А інтеграція мистецтв має можливість створити цілісний художній зразок явища, події, моменту, простору, всесвіту тощо. Тому повноцінне засвоєння знань і плідне їх використання можливе лише в тому випадку, коли вся система знань, які здобуває майбутній вчитель музичного мистецтва, ґрунтується на інтегрованих зв'язках і визначається реальними вимогами освітнього процесу.

Сам процес підготовки майбутнього фахівця в галузі музичної освіти уже за своєю суттю є інтегрованим, адже він представлений у єдності таких компонентів: зміст навчальних програм із суміжних дисциплін; загальнодидактичні підходи, що забезпечують засвоєння знань; специфічні особливості різних видів виконавської діяльності (інструментальної, вокальної, диригентської) тощо. Інтеграція мистецтв — перспективний і навіть необхідний підхід в сучасній педагогіці. Координуючи навчальну роботу з музики, хореографії, літератури, образотворчого мистецтва педагогам необхідно робити це так, щоб кожна навчальна дисципліна логічно продовжувала розкриття однієї загальної для всіх дисциплін пізнавальної задачі, встановлюючи між предметні зв'язки. Інтеграція дисциплін музично-виконавського циклу у підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва закладає основи їхнього професіоналізму за рахунок синтезу фахово-музичних та психолого-педагогічних знань, їх особистісного осмислення, а також розвитку умінь проектувати результат музично-педагогічної діяльності та здійснювати її рефлексивну корекцію на основі емоційного осягнення художнього змісту музичних творів на індивідуальних заняттях у класі з основного музичного інструмента, вокалу [1, с. 86].

Як зазначає в своєму дослідженні Ю. О. Хайрулліна, звернення до явища як, інтеграція дисциплін мистецького циклу в контексті педагогіки мистецтва можливе за умов:

- використання інтеграції як педагогічної технології може бути порівняне з природним засобом отримання інформації, тобто чуттєвим шляхом;
- інтегрування дисциплін художньо-естетичного циклу має створити у свідомості студентів художній прототип цілісної картини світу та людини в ньому;
- звернення до інтеграції, як до принципу освіти, додає навчально-виховному процесу структурної єдності та ідейної довершеності, підтверджуючи реальні зв'язки, що існують між галузями знань. Дані зв'язки майже знехтувані

VI. ВИКОНАВСЬКА МАЙСТЕРНІСТЬ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МИСТЕЦЬКИХ ДИСЦИПЛІН

традиційною освітньою системою внаслідок автономності програм навчальних дисциплін;

- значення феномену інтеграції дисциплін художньо-естетичного циклу не тільки у здатності комбінаторного поєднання деяких елементів до гіпотетичного цілого, а в потенції до оновлення змісту освіти та до засобу формування світоглядної системи студента [3, с. 116].

Завдання використання інтегрованих форм та методів навчання за О. Виговською полягають у включенні всіх учасників в єдиний процес здобуття та засвоєння знань. Умовно їх можна класифікувати на три види: духовно-світоглядний (або тематичний), що утворюється на тематизмі, який є загальним для всіх типів мистецтв; естетико-мистецтвознавчий, що утворюється на основі використання пов'язаних понять і різновидів для різних типів мистецтв; комплексний тип інтеграції.

Відповідно до засвоєних знань у студентів мають сформуватися відповідні професійні уміння, комплекс яких передбачає здатність бачити і вирішувати проблеми власного виконавського саморозвитку та розвитку майбутніх учнів.

Вокальні уміння мають бути доведені до автоматизму. Що дає можливість заглибити труднощі голосоутворення і виконувати більш важливі вокальні завдання, наприклад, такі як уміння розкривати й інтерпретувати художні образи в музичному творі, розкривати в ньому якісно нові риси.

З урахуванням цих положень визначено найважливіші й найдоцільніші методи, які сприяють вокальному розвитку майбутнього вчителя музики на заняттях з постановки голосу, та задовольняють низку вимог:

- ясність – загальнозрозумілість поставленого плану і шляхів його втілення;

- детермінованість – застосування відповідних регулятивних принципів на основі встановлення причинно-наслідкових зв'язків між зв'язками голосоутворюючої системи при різних устроях функціонування;

- направленість – підпорядкування визначеному плану;

- результативність – змога забезпечити досягнення поставленого задуму;

VI. ВИКОНАВСЬКА МАЙСТЕРНІСТЬ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МИСТЕЦЬКИХ ДИСЦИПЛІН

- плідність – здатність досягти, додаткових, не менш важливих результатів;
- надійність – більша можливість забезпечення прагненого результату;
- економність – змога досягти результату з якнайменшої витрати часу [2, с. 42].

Педагогічні умови вдосконалення професійної підготовки учнів вокалістів з використанням інтегрованого підходу виділені в чотири групи: змістовно-освітні умови, мотиваційно-сміслові умови, процесуально-операціональні умови та організаційно-педагогічні умови.

Це надасть можливість студентові усвідомити себе як фахівця, здатного до самореалізації на основі властивих саме йому професійних рис. У вищих мистецьких навчальних закладах застосовуються форми інтегративних занять як внутрішньокафедральної, так і міжкафедральної інтеграції (спеціальне фортепіано, вокал, диригування, мультимедійні технології). Відповідно до ідейного задуму використання інтегрованих структур навчання праця зі студентами має здійснюватися за умов, наближених до професійної активності, в цілісності теорії та практики (моделювання фрагментів занять, розв'язання педагогічно-виконавських завдань, самоаналіз, самооцінка).

Прийоми і методи навчання в класі постановки голосу включають до себе: «метод ескізного освоєння музичних творів»; «Музичної розмови»; «Віртуальної вистави» та інші. В якості прикладу розглянемо методику ескізного освоєння музичних творів при якій формується взаємозв'язок з історією та географією в поданні учням біографії і творчої спадщини композитора. Зазначений взаємозв'язок мистецтва музики та словом має глибоке історичне коріння. Художня література, зародившись як усна творчість у формі пісні, епічної оповіді, виступала в тісному зв'язку з музикою. Основні риси, які зближують слово і музику: громадський характер. Музика і література створюються людьми і для людей; збереження наступності (накопичення і передача від покоління до покоління естетичних, моральних, філософських, соціальних цінностей); спільність жанрів [5, с. 24].

Висновки. Отже, інтегрований підхід до розвитку вокальних умінь майбутніх вчителів музичного мистецтва закладає основи професіоналізму за рахунок синтезу міжпредметних зв'язків.

Список використаних джерел

1. Економова О. С. (2016). Інтеграція дисциплін музично-виконавського циклу у професійній підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва. Музичне мистецтво в освітологічному дискурсі, 1, С. 85–88

2. Козій О. (2012). До проблеми формування вокальних навичок майбутніх учителів музики на заняттях з постановки голосу. Проблеми підготовки сучасного вчителя, 5 (Ч.1).

3. Кузнецова Е. И. Интеграция в процессе музыкального будущих учителей: квалиф. раб.: Нижневартовск, 2015. 24 с.

4. Плотницька О. В. (2016). Застосування феномену інтеграції дисциплін художньо-естетичного циклу у професійній підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва. Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Педагогічні науки, 4 (86), С. 116–119.

5. Петрова В. П. Структурно-функциональная модель совершенствования профессиональной подготовки обучающихся вокалистов: интегрированный подход. Retrieved from <http://www.art-education.ru/electronic-journal/strukturno-funkcionalnaya-model-sovershenstvovaniya-professionalnoy-podgotovki>